

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
GERHARD REISCHL
της 6ης Δεκεμβρίου 1978 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Οι δύο προδικαστικές υποθέσεις, στις οποίες σήμερα διατυπώνω κοινές παρατηρήσεις, διότι τα προβλήματα που θέτουν είναι σε μεγάλο βαθμό ταυτόσημα, έχουν ως αντικείμενο την είσπραξη νομισματικών εξισωτικών ποσών επί του οίνου, ιδίως δε την αναδρομική υπαγωγή ορισμένων τύπων οίνου στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών.

Μέχρι των αρχών του 1973, το σύστημα αυτό είχε διαμορφωθεί σε συνάρτηση με την εξέλιξη των νομισμάτων των κρατών μελών σε σχέση με το δολλάριο ΗΠΑ. Περιοριζόταν στην είσπραξη κατά την εισαγωγή και στη χορήγηση κατά την εξαγωγή νομισματικών εξισωτικών ποσών στις χώρες όπου είχε παρατηρηθεί ανατίμηση.

Στις αρχές του έτους 1973, εμφανίστηκε νέα διεθνής νομισματική κρίση. Το δολάριο υπέστη πίεση σε τέτοιο βαθμό ώστε η Αμερικανική Κυβέρνηση ανήγγειλε, στις 12 Φεβρουαρίου 1973, υποτίμηση 10%. Οι ιταλικές αρχές, και αυτές, ανέστειλαν την παρέμβαση που συνδεόταν με την οριακή αξία της ιταλικής λιρέτας. Στις 12 και 13 Φεβρουαρίου, καθώς και από την 1η μέ-

χρι τις 19 Μαρτίου, έκλεισαν μάλιστα οι διεθνείς αγορές νομισμάτων. Αυτή την εποχή, νομισματικό διεθνές συνέδριο των βιομηχανοποιημένων δυτικών χωρών αποφάσισε, εκτός της ανατιμήσεως κατά 3% του γερμανικού μάρκου, την εναρμονισμένη διακύμανση των ευρωπαϊκών νομισμάτων. Κατ' αυτό το σύστημα, κατά τις πράξεις συναλλάγματος τοις μετρητοίς, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη είχαν την υποχρέωση να διατηρούν ανά πάσα στιγμή, μεταξύ των νομισμάτων τους, μείζηση διαφορά 2,25% προς τα άνω ή προς τα κάτω. Εν τούτοις, η στερλίνα και η ιταλική λίρα παρέμεναν εκτός του «νομισματικού φιδιού».

Δεδομένης αυτής της εξελίξεως, το σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών αναδιοργανώθηκε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε νομισματικά εξισωτικά ποσά να εισπράττονται κατά την εξαγωγή και να χορηγούνται κατά την εισαγωγή στις χώρες στις οποίες διαπιστώνονται διαφορές προς τα κάτω, σε σχέση με τα καθορισθέντα επί διεθνούς πεδίου όρια διακυμάνσεως. Ο κανονισμός του Συμβουλίου 509/73, της 29ης Φεβρουαρίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/009, σ. 48 επ.) τροποποίησε προς αυτή την κατεύθυνση το βασικό κανονισμό 974/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/006, σ. 192 επ.) από την 1η Φεβρουαρίου 1973. Η Επιτροπή εξέδωσε σχετικές διατάξεις με τον κανονισμό 648/73, της 1ης Μαρτίου 1973 (Αβλ. L 64 της 9.3.1973, σ. 1) που τέθηκε σε ισχύ την τρίτη ημέρα μετά τη δημοσίευσή του στην Επί-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

σημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· εν τούτοις, τα προκύπτοντα από την εφαρμογή του ποσά ίσχυαν ήδη από τις 26 Φεβρουαρίου 1973.

Ο κανονισμός 649/73, της 1ης Μαρτίου 1973, (Abl. L 64 της 9.3.1973, σ. 7), ο οποίος έπρεπε να τεθεί σε ισχύ την ημέρα της δημοσίευσης της Επίσημης Εφημερίδας, καθόρισε τα νομισματικά εξισωτικά ποσά. Η Επίσημη Εφημερίδα στην οποία δημοσιεύτηκε, έφερε την ημερομηνία της 9ης Μαρτίου 1973, δεν ήταν όμως διαθέσιμη στο γραφείο πωλήσεως του Λουξεμβούργου παρά στις 12 Μαρτίου, στο δε γερμανικό ταχυδρομείο του εκδοτικού οίκου μόλις στις 13 Μαρτίου. Εν τούτοις, προβλεπόταν ότι τα ορισθέντα εξισωτικά ποσά έπρεπε να εισπράττονται από τις 26 Φεβρουαρίου 1973. Ο εν λόγω κανονισμός περιελάμβανε για πρώτη φορά ορισμένους οίνους στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών — πράγμα που έχει εξαιρετική σημασία για την υπό κρίση υπόθεση. Στο μέτρο που έχουν σημασία στην υπό κρίση υπόθεση, τα εξισωτικά ποσά τροποποιήθηκαν με τον κανονισμό 741/73, της 5ης Μαρτίου 1973 (Abl. L 71 της 19.3.1973, σ. 1). Αυτός ο κανονισμός έπρεπε να τεθεί σε ισχύ κατά τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαρτίου 1973· τα νέα, όμως, ποσά ίσχυαν ήδη από τις 5 Μαρτίου 1973. Επιπλέον, νέα τροποποίηση επέφερε ο κανονισμός 811/73, της 23ης Μαρτίου 1973 (Abl. L 79 της 27.3.1973, σ. 1). Έπρεπε να τεθεί σε ισχύ την ημέρα της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα, επομένως, την 27η Μαρτίου 1973 και να ισχύει από τις 26 Μαρτίου 1973.

Η διαδικασία που κατέληξε στην υπόθεση 98/78 έχει ως αντικείμενο οίνους Γιουγκοσλαβίας — οίνους ποιότητας κατά την προσφεύγουσα — που, κατόπιν παραγγελιών του Νοεμβρίου 1972 και του Ιανουαρίου 1973 και δυνάμει συμφωνιών που προέβλεπαν καταβολή της τιμής της αγοράς σε γερμανικά μάρκα, είχαν εισαχθεί

στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και εναποθηκευθεί σε ιδιωτική αποθήκη. Κατά την έξοδο από την εν λόγω αποθήκη, για τη θέση τους σε ελεύθερη κυκλοφορία, η οποία έλαβε χώρα μεταξύ 9ης και 30ής Μαρτίου 1973, εισπράχθηκε εξισωτικό ποσό, κατ' εφαρμογή των προαναφερθέντων κανονισμών, με την αιτιολογία ότι πρόκειται περί οίνων υπαγομένων στη δασμολογική διάκριση 22.05 C I και 22.05 C II.

Η διαδικασία που κατέληξε στην υπόθεση 99/78 έχει ως αντικείμενο οίνο που υπάγεται στη δασμολογική διάκριση 22.05 προελεύσεως Ιταλίας, που τέθηκε σε ελεύθερη κυκλοφορία μεταξύ 9ης και 12ης Μαρτίου 1973. Νομισματικό εξισωτικό ποσό εισπράχθηκε επίσης επί του εν λόγω οίνου σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανονισμούς.

Οι απόπειρες των ενδιαφερομένων να αμυνθούν απέβησαν όλες εις μάτην.

Στην πρώτη υπόθεση, το Finanzgericht Rheinland-Pfalz δέχθηκε ότι το γεγονός, ότι τα συμβόλαια εισαγωγής είχαν συνταχθεί σε γερμανικά μάρκα, ήταν άνευ σημασίας. Η Επιτροπή, καθορίζουσα τα νομισματικά εξισωτικά ποσά επί του οίνου, δεν υπερέβη τη διακριτική εξουσία που της ανήκει σύμφωνα με τον κανονισμό 974/71. Επίσης, ο αναδρομικός καθορισμός των εξισωτικών ποσών δεν είναι άκυρος. Όσον αφορά τον κανονισμό 649/73, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 9 Μαρτίου 1973, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν απέσυρε οίνο από την προσωπική της αποθήκη πριν απ' αυτή την ημερομηνία ήταν καθοριστικό. Ως προς την αναδρομική θέσπιση μεγαλύτερων ποσών με τους κανονισμούς 741/73 και 811/73, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι εφαρμογή από μεταγενέστερη ημερομηνία θα ήταν ζημιώγος για την Κοινότητα, διότι υπήρχε φόβος να πραγματοποιηθούν μαζικές και εσπευσμένες εισαγωγές και διότι οι ενδια-

φερόμενοι θα μπορούσαν να προβλέψουν, μέσω των τιμών συναλλάγματος, από ποια ημερομηνία θα έπρεπε να αναμένεται τροποποίηση των εξισωτικών ποσών.

Στη δεύτερη υπόθεση, το ίδιο Finanzgericht απεφάνθη κατά την ίδια έννοια παρατηρώντας ότι, όσον αφορά την αναδρομική τροποποίηση των νομισματικών ποσών με τον κανονισμό 741/73, οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι θα έπρεπε να λάβουν υπόψη ότι, ο κανονισμός 974/71 προέβλεπε τροποποίηση των εξισωτικών ποσών αν η διαφορά μεταξύ της επίσημης ισοτιμίας του εθνικού νομίσματος και της πράγματι ισχύουσας τιμής συναλλάγματος, σε σχέση με το δολάριο, ήταν μεγαλύτερη κατά μία τουλάχιστον μονάδα από το ποσοστό που επελέγη για τον προηγούμενο καθορισμό.

Μετά ταύτα, οι υποθέσεις ήχθησαν ενώπιον του Bundesfinanzhof, κατόπιν υποβολής αιτήσεως αναθεώρησης.

Στην πρώτη υπόθεση, η αιτήσασα την αναθεώρηση ισχυρίστηκε ότι η νομισματική εξίσωση εξαρτιόταν από την προϋπόθεση ότι ένα εμπόρευμα θα μπορούσε να εισαχθεί σε τιμές κατώτερες λόγω της μεταβολής της ισοτιμίας του νομίσματος. Αυτό δεν συνέβαινε στην προκειμένη περίπτωση: δεν μπορούσε να πρόκειται περί αγοράς σε μειωμένη τιμή, διότι τα συμβόλαια είχαν καταρτισθεί σε γερμανικά μάρκα. Επιπλέον, κατά τον κανονισμό 816/70 (Abl. L 99 της 5.5.1970, σ. 1), ειδική εισφορά εισπράττεται επί του εισαγόμενου οίνου στην περίπτωση κατά την οποία γίνεται υπέρβαση της τιμής αναφοράς προς τα κάτω. Η τιμή αναφοράς, της οποίας άλλωστε η Γιουγκοσλαβία εγγυήθηκε την τήρηση, είναι πολύ ανώτερη από την τιμή που θα έθετε σε κίνηση την εφαρμογή του συστήματος και έχει, επομένως, ως σκοπό την αύξηση της προστασίας εντός του συστήματος παρεμβάσεως. Κατά συνέπεια, θα

έπρεπε να ληφθεί ως αφετηρία η ιδέα ότι, το σύστημα παρεμβάσεως της οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς προστατεύεται με το σύστημα των τιμών αναφοράς και ότι δεν μπορεί, επομένως, να αποδιοργανωθεί με εισαγωγές προελεύσεως των τρίτων χωρών. Εξάλλου, δεδομένου ότι ο λόγος υπάρξεως του συστήματος παρεμβάσεως είναι αποκλειστικά η προστασία των επιτραπέζιων οίνων, το σύστημα των τιμών αναφοράς δεν είχε την πρόθεση να περιλάβει παρά οίνους καταναλώσεως. Δεν είναι, επομένως, αναγκαίο να πληγούν οι οίνοι ποιότητας, προελεύσεως τρίτων χωρών, με νομισματικά εξισωτικά ποσά. Τέλος, σύμφωνα με τις υφιστάμενες στατιστικές, που διαθέτει η προσφεύγουσα, δεν είναι δυνατόν να γίνεται λόγος περί διαταραχής της αμπελοοινικής αγοράς από τις εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποκλείεται η αναδρομική εφαρμογή των κανονισμών της Επιτροπής περί νομισματικών εξισωτικών ποσών.

Στη δεύτερη υπόθεση, η προσφεύγουσα επέκρινε κυρίως την αναδρομική εφαρμογή του κανονισμού 741/73. Θεωρεί ότι μπορούσε να βασιστεί κανείς στο γεγονός ότι ο οίνος που εισήγαγε δεν υπαγόταν στο σύστημα νομισματικών εξισωτικών ποσών. Δεν έχει αποδειχθεί καθόλου απειλή της διαρθρωτικής εξελίξεως στον τομέα του οίνου. Τέλος και κυρίως, ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι, με αποφάσεις του ομοσπονδιακού υπουργείου Οικονομικών της 15ης Ιανουαρίου και της 24ης Φεβρουαρίου 1972, διατάχθηκε μερική απόδοση εξισωτικών ποσών που είχαν εισπραχθεί για τον οίνο.

Κατά το Bundesfinanzhof — όπως εκτίθεται στις Διατάξεις περί παραπομπής — διάφορα προβλήματα τίθενται ενόψει αυτών των επιχειρημάτων. Αφορούν καταρχάς — στην πρώτη υπόθεση — το αν ενέχει σημασία τα εισαγόμενα προϊόντα να υπά-

γονται σε εισφορά και αν ο χαρακτηρισμός των οίνων — οίνοι καταναλώσεως ή οίνοι ποιότητας — ενέχει σημασία. Τα προβλήματα αφορούν εξάλλου — και αυτό ισχύει για αμφότερες τις υποθέσεις — το πότε ένας κοινοτικός κανονισμός πρέπει να θεωρείται ότι δημοσιεύθηκε και αν η αναδρομική εφαρμογή ενός κανονισμού, ο οποίος περιλαμβάνει για πρώτη φορά ορισμένα προϊόντα στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών, μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτρέπεται. Για το λόγο αυτό, με Διατάξεις της 21ης Μαρτίου 1978, το Bundesfinanzhof ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως επί των ακολούθων ερωτημάτων:

Στην υπόθεση 98/78:

1) Είναι οι κανονισμοί της Επιτροπής 649/73, της 1ης Μαρτίου 1973, 741/73, της 5ης Μαρτίου 1973, και 811/73, της 23ης Μαρτίου 1973, έγκυροι και στο μέτρο που αμφότεροι καθόρισαν, στο σημείο 6 του αντίστοιχου παραρτήματός τους I, εξισωτικά ποσά εφαρμοστέα στους εισαγόμενους ερυθρούς και λευκούς οίνους των δασμολογικών διακρίσεων 22.05 C I και C II χωρίς να γίνεται διάκριση ως προς αυτό;

Στις δύο υποθέσεις:

2) Πρέπει ένας κανονισμός να θεωρείται ότι δημοσιεύτηκε, κατά την έννοια του άρθρου 191 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ:

α) την ημερομηνία που φέρει το φύλλο της Επίσημης Εφημερίδας που περιέχει το κείμενο του εν λόγω κανονισμού,

β) κατά το χρονικό σημείο που το εν λόγω φύλλο της Επίσημης Εφημερίδας είναι πράγματι διαθέσιμο στο γραφείο επισήμων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ή

γ) κατά το χρονικό σημείο που η Επίσημη Εφημερίδα για την οποία πρόκειται είναι πράγματι διαθέσιμη στο έδαφος του κράτους μέλους για το οποίο πρόκειται;

3) Έπρεπε ο κανονισμός 741/73 της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 1973, να εφαρμοστεί και στους εισαγόμενους οίνους που για πρώτη φορά υπήχθησαν στο σύστημα νομισματικών εξισωτικών ποσών, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 649/73 της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 1973, και που αποσύρθηκαν από ιδιωτική τελωνειακή αποθήκη προ της πραγματικής δημοσιεύσεως του τελευταίου αυτού κανονισμού;

4) Εν αρνητική περιπτώσει:

Θα έπρεπε ο κανονισμός 649/73 της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 1973, να εφαρμοστεί στους οίνους που αναφέρονται πιο πάνω;

Επ' αυτών των ερωτημάτων έχω να διατυπώσω τις εξής παρατηρήσεις:

1. Το ερώτημα που πρέπει πρώτο να εξεταστεί αναφέρεται αποκλειστικά στην υπόθεση 98/78. Πρέπει να εξεταστεί το κύρος των κανονισμών 649/73, 741/73 και 811/73, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι καθόρισαν εξισωτικά ποσά για τον οίνο χωρίς διαφοροποίηση. Τα προβλήματα που τίθενται εδώ προκύπτουν λεπτομερώς από τους λόγους της αιτήσεως «αναθεωρήσεως» και από τις δηλώσεις της προσφεύγουσας κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου.

α) Πρέπει να μελετηθεί, καταρχάς, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας, κατά τον οποίο τα συμβόλαια εισαγωγής καταρτίστηκαν σε ανατιμηθέν νόμισμα και οι εισαγωγές δεν μπορούσαν, επομένως, να πραγματοποιηθούν σε κατώτερες τιμές για λόγους νομισματικής τεχνικής.

Κατά τη γνώμη μου, είναι αναμφισβήτητο ότι, σύμφωνα με το σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών, δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη αυτό το γεγονός. Σχετικώς, η Επιτροπή ορθώς ισχυρίστηκε ότι ο μεγάλος αριθμός κινήσεων εμπορευμάτων που λαμβάνονται υπόψη αποκλείει το να εξετάζεται αν, σε μια ειδική περίπτωση, πραγματοποιείται ή όχι νομισματικό κέρδος. Εξάλλου, μπορεί να σκεφθεί κανείς ότι οι συμφωνίες αυτού του είδους έχουν ήδη λάβει υπόψη τάσεις προς ανατίμηση, αλλά και αυτό δεν θα μπορούσε να ελεγχθεί. Επιπλέον, σχετικά μ' αυτό το πρόβλημα, μπορώ να αναφέρω τη νομολογία του Δικαστηρίου επί του θέματος. Έτσι, στην εκδοθείσα επί της υποθέσεως 5/73 (Balkan-Import-Export GmbH κατά Hauptzollamt Berlin-Packhof, απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1973, Slg. 1973, σ. 1091), το Δικαστήριο έκρινε ότι για την είσπραξη εξισωτικών ποσών δεν είναι δυνατό να γίνεται αναφορά σε ενδεχόμενα κέρδη του εισαγωγέα επί του συναλλάγματος, αλλά είναι μάλλον απαραίτητο να γίνεται εφαρμογή ομοιομόρφων και κατ' αποκοπήν κριτηρίων. Κατά την αυτή έννοια, στην εκδοθείσα επί της υποθέσεως 7/76 (επιχείρηση IRCA κατά Staatliche Finanzverwaltung, απόφαση της 7ης Ιουλίου 1976, Slg. 1976, σ. 1213), αναφέρεται ότι τα εξισωτικά ποσά δεν βασίζονται επί των πράγματι καταβληθέντων τιμών των εμπορευμάτων: η αξία των διαφόρων εμπορευμάτων δεν μπορεί, επομένως, να ληφθεί υπόψη. Στην προκειμένη περίπτωση πρέπει, και σε αυτήν, να δεχθώ αυτή την κρίση.

β) Επιπλέον, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ισχυρίστηκε ότι το σύστημα παρεμ-

βάσεως της κοινοτικής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς προστατεύεται επαρκώς με το σύστημα των τιμών αναφοράς κατά των εισαγωγών από τρίτες χώρες. Οι τιμές αναφοράς, των οποίων την τήρηση, άλλωστε, εγγυήθηκε η Γιουγκοσλαβία, και οι οποίες, σε περίπτωση υπερβάσεώς τους προς τα κάτω, θα προκαλούσαν την είσπραξη εισφορών, είναι, στην πραγματικότητα, πολύ πιο υψηλές από τις τιμές ενεργοποιήσεως που ενέχουν σημασία για την παρέμβαση: για το λόγο αυτό, οι εισαγωγές από τρίτες χώρες δεν μπορούν, σε καμιά περίπτωση, να διαταράξουν το σύστημα παρεμβάσεως.

Σχετικώς, η Επιτροπή ορθώς παρατήρησε ότι, δεν πρέπει να λησμονείται ότι οι τιμές αναφοράς και οι εισφορές που συνδέονται μ' αυτές, αφενός, και τα νομισματικά εξισωτικά ποσά, αφετέρου, έχουν διαφορετικό σκοπό και εξαρτώνται από διαφορετικές προϋποθέσεις. Σημαντικό γεγονός είναι ιδίως το ότι, οι τιμές αναφοράς επιτρέπουν οι τιμές των οίνων, προελεύσεως τρίτων χωρών, να φθάνουν το κοινοτικό επίπεδο, ενώ τα νομισματικά εξισωτικά ποσά έχουν ως σκοπό να επιτρέπουν την κάλυψη των διαφορών που σημειώνονται στις πραγματικές γεωργικές τιμές, στα εθνικά νομίσματα, κατόπιν της διαφορετικής εξελίξεως των ισοτιμιών. Επιπλέον, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά δεν στηρίζονται αποκλειστικά στην ιδέα να αποφευχθούν διαταραχές του συστήματος παρεμβάσεως. Πρόκειται μάλλον περί του απλού αποκλεισμού των διαταραχών της αγοράς. Στη συνέχεια, θα μελετήσω επίσης το ζήτημα αν τα προγνωστικά της Επιτροπής, εκείνη την εποχή, φαίνονται αμφισβητήσιμα ως προς αυτό.

Σχετικώς, όταν, κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα ήγειρε εκ νέου το ζήτημα για ποιο λόγο δεν κατέστη περιττή η εφαρμογή νομισματικών εξισωτικών ποσών με αύξηση των τιμών αναφοράς — οι τιμές μεγάλου μέρους οί-

νων προελεύσεως τρίτων χωρών, είναι εν πάση περιπτώσει, ανώτερες από το επίπεδό τους — η Επιτροπή ορθώς παρατήρησε ότι μια τέτοια κριτική κατά του συστήματος των τιμών αναφοράς δεν ευσταθεί, όταν μελετάται το σύστημα των εξισωτικών ποσών. Πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στον τρόπο με τον οποίο αυτό το σύστημα τιμών εφαρμόζεται ακριβώς στην περίπτωση των νομισματικών εξισωτικών ποσών (βλέπε υπόθεση 55/75 — Balkan-Import-Export GmbH κατά Hauptzollamt Berlin-Packhof, απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 1976, Slg. 19 — όσον αφορά τα γαλακτοκομικά προϊόντα). Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί η ανάγκη ομοιόμορφης εφαρμογής του συστήματος νομισματικών εξισωτικών ποσών που εφαρμόζεται επίσης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, στο οποίο οι τιμές αναφοράς δεν διαδραματίζουν κανένα ρόλο.

γ) Τρίτον, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι το σύστημα παρεμβάσεως της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς δεν έχει άλλο σκοπό παρά την προστασία της αγοράς των επιτραπέζιων οίνων και ότι δεν εφαρμόζεται στους οίνους ποιότητας. Κατά συνέπεια, στο εσωτερικό της Κοινότητας, δεν υφίστανται νομισματικά εξισωτικά ποσά παρά για τους επιτραπέζιους οίνους. Δεν φαίνεται, επομένως, να δικαιολογείται η εφαρμογή νομισματικών εξισωτικών ποσών στους οίνους ποιότητας, προελεύσεως τρίτων χωρών — για τους οποίους πρόκειται στην κύρια δίκη — διότι, ως προς αυτούς, δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτό ότι έχουν επιπτώσεις επί της αγοράς των επιτραπέζιων οίνων εν πάση περιπτώσει, αυτό το σημείο δεν έχει ακόμα εξεταστεί.

Όσον αφορά αυτό το ζήτημα, είναι βέβαιο, καταρχάς, ότι ο χαρακτηρισμός ως επιτραπέζιου οίνου, αφενός, και οίνου ποιότητας, αφετέρου, αφορά τα προϊόντα της Κοινότητας. Πράγματι, οι διατάξεις του κανονισμού 817/70 (Abl. L 99 της 5.5.1970, σ. 20)

στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 816/70 — πρόκειται περί ελέγχου της παραγωγής και των περιοχών καλλιέργειας — έχουν σαφώς θεσπιστεί για τους οίνους προελεύσεως των κρατών μελών. Εξάλλου, δεν μπορώ να διακρίνω καμιά αρχή του κοινοτικού δικαίου δυνάμει της οποίας ένα εμπόρευμα, προελεύσεως τρίτων χωρών, θα έπρεπε απ' αυτή την άποψη να εξομοιωθεί με κοινοτικά προϊόντα. Πρέπει, αντιθέτως, να ληφθεί ως αφετηρία ότι, έναντι των τρίτων χωρών, η Κοινότητα κατέχει μεγάλη ελευθερία ως προς τις σχέσεις εμπορικής πολιτικής.

Στο μέτρο που, στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς, γίνεται επίσης λόγος περί οίνων ποιότητας για οίνους προελεύσεως τρίτων χωρών, όπως στο άρθρο 9, παράγραφος 3, εδάφιο 3, κατά το οποίο μπορεί να αποφασιστεί ότι, το σύνολο ή μέρος της εξισωτικής εισφοράς δεν εισπράττεται επί των εισαγωγών ορισμένων οίνων ποιότητας, παραγωγής τρίτων χωρών, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η προσφεύγουσα δεν ανέφερε ότι οι οίνοι τους οποίους εισήγαγε καλύπτονται από αυτή τη διάταξη η οποία, αν είμαι καλά πληροφορημένος, δεν εφαρμόστηκε, όπως φαίνεται, μέχρι σήμερα παρά σε ορισμένους οίνους του νότου. Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να στηρίξει την άποψή της ούτε στον κανονισμό 2133/74 — ο οποίος, άλλωστε, δεν εκδόθηκε παρά μεταγενέστερα — που θέσπισε τους γενικούς κανόνες για την περιγραφή και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής (Abl. 1974, L 227, σ. 1) ούτε στον κανονισμό 1608/76 περί καθορισμού λεπτομερειών εφαρμογής για την περιγραφή και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/015, σ. 209 επ.). Πράγματι, σημαντικό στοιχείο είναι ότι και εδώ, όσον αφορά τους οίνους ποιότητας προελεύσεως τρίτων χωρών, δεν πρόκειται παρά περί ζητήματος που αφορά τη σχετική με την περιγραφή νομοθεσία. Από την άποψη της τιμής, καμιά ειδική διάταξη δεν έχει εφαρμογή επ' αυτών των οίνων: υπόκεινται, και

αυτοί, στο σύστημα των τιμών αναφοράς. Κατά συνέπεια, — και αυτό έχει σημασία για τα νομισματικά εξισωτικά ποσά—, αυτοί οι οίνοι ποιότητας υπάγονται και αυτοί σε κοινή οργάνωση αγοράς. Επιπλέον, το γεγονός ότι η τιμή τους είναι συνάρτηση της τιμής προϊόντων για τα οποία προβλέπονται μέσα παρεμβάσεως είναι σημαντικό. Μπορώ να το βεβαιώσω, διότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, εδάφιο 2, του κανονισμού 816/70 διευκρινίζει ότι, αυτές οι τιμές αναφοράς καθορίζονται με βάση τις τιμές προανατολισμού των πλέον αντιπροσωπευτικών τύπων ερυθρού και λευκού επιτραπέζιου οίνου, κοινοτικής παραγωγής, επομένως, τις τιμές προϊόντων υπέρ των οποίων προβλέπονται μέσα παρεμβάσεως.

δ) Τέλος, η προσφεύγουσα επικρίνει επίσης την υπόθεση κινδύνου διαταραχών που ενέχει σημασία για τα νομισματικά εξισωτικά ποσά, κατά τον κανονισμό 974/71.

Σχετικώς, το Δικαστήριο επανειλημμένα δέχθηκε με τη νομολογία του ότι η Επιτροπή και η διαχειριστική επιτροπή διαθέτουν, σχετικώς, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως και ότι ο δικαστικός έλεγχος πρέπει, επομένως, να περιορίζεται στο αν μπορεί να διακριβωθεί προφανής πλάνη, ή υπέρβαση εξουσίας, ή ακόμα προφανής κατάχρηση εξουσίας. Επ' αυτού επίσης, οι νομισματικοί παράγοντες και οι συνθήκες της αγοράς ενέχουν σημασία (υπόθεση 74/74, *Comptoir national technique agricole* κατά Επιτροπής, απόφαση της 14ης Μαΐου 1975, *Slg.* 1975, σ. 533, και 136/77, *Επιχείρηση A. Racke* κατά *Hauptzollamt Mainz*, απόφαση της 25ης Μαρτίου 1978, *Slg.* 1978, σ. 1245). Δεδομένου ότι η ταχεία εφαρμογή των μέτρων είναι απαραίτητη, οι γενικές εκτιμήσεις που δεν μπορούν να προϋποθέτουν λεπτομερή μελέτη του κάθε προϊόντος και της κάθε χώρας εξαγωγής, είναι αναπόφευκτες (υπόθεση 7/76, *IRCA* κατά *Staatliche Finanzverwaltung*, απόφαση της 7ης Ιουλίου 1976, *Slg.* 1976, σ. 1213, και 29/77, *Roquette*

Frères κατά Γαλλικού Δημοσίου, διοικήσεως των τελωνείων, απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1977, *Slg.* 1977, σ. 1835).

Κατά την προσφεύγουσα, αυτή ακριβώς η νομολογία επιδέχεται αντιρρήσεις ως προς τη νομιμότητά της. Είναι πεπεισμένη ότι είναι ανεπίτρεπτο να περιορίζεται ο δικαστικός έλεγχος σε περιπτώσεις όπου έγινε πρόδηλη υπέρβαση εκτιμήσεως. Επιπλέον, θα έπρεπε να λαμβάνεται μέριμνα — και αυτό δεν έγινε στην προκειμένη περίπτωση — ώστε τα στοιχεία εκτιμήσεως να έχουν επαρκώς αποδειχθεί. Εν πάση περιπτώσει, η μεταβολή των τιμών συναλλάγματος δεν μπορεί, αυτή καθεαυτή, να επαρκεί για να γίνεται δεκτό ότι υφίσταται κίνδυνος διαταραχής.

Όσον αφορά αυτό το πρόβλημα, αντιθέτως προς τη γνώμη της προσφεύγουσας, δεν βλέπω κανένα λόγο βασικής τροποποίησης της νομολογίας. Ακόμα και αν η αναφερθείσα διατύπωση μπορεί ίσως να εμφανίζεται κάπως ευρεία, η έννοιά της είναι σαφής και δύσκολα αμφισβητείται: στο πλαίσιο των νομισματικών εξισωτικών ποσών, πρόκειται περί εξετάσεως περιπλόκων καταστάσεων που περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό παραγόντων για να είναι αποτελεσματική αυτή η εξίσωση, ο εν λόγω έλεγχος πρέπει να πραγματοποιείται τάχιιστα και καθιστά, επομένως, αναπόφευκτες τις συνολικές εκτιμήσεις. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εξετάζει κάθε λεπτομέρεια της αναγκαίας συνολικής εκτιμήσεως και δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να προβαίνει, κατόπιν εορτής και με λεπτομερή τρόπο, στην στάθμιση των πλέον διαφορετικών παραγόντων που είναι απαραίτητη στην περίπτωση συνολικής εκτιμήσεως.

Αν γίνει δεκτή αυτή η θέση, πρέπει να θεωρηθεί, στην προκειμένη περίπτωση, ότι το μέγεθος της νομισματικής κρίσεως, στις

αρχές του έτους 1973, με τις ιδιαιτερότητές της που εξέθεσα στην αρχή, καθιστούσε απαραίτητη πολύ γρήγορη ενέργεια. Η εμπειριστατωμένη μελέτη της αγοράς, από κάθε άποψη και για κάθε κράτος μέλος, ιδίως όσον αφορά τις επιπτώσεις επί της αγοράς των επιτραπέζιων οίνων και, ειδικότερα, την ανάγκη προστασίας της, ασφαλώς δεν ήταν δυνατή. Εξάλλου, το νέο σύστημα που θέσπισε ο κανονισμός 509/73, για το οποίο έπρεπε ακόμα να συλλεγούν αποτελέσματα της εφαρμογής του, εφαρμόστηκε για πρώτη φορά κατά την κρίσιμη εποχή. Σ' αυτή την κατάσταση και δεδομένης της σημαντικής πτώσεως του ιταλικού νομίσματος και της σύγχρονης ανατιμήσεως του γερμανικού μάρκου, βεβαίως δημιουργήθηκε ο φόβος σημαντικής μειώσεως των γεωργικών εξαγωγών από την Ιταλία και, επομένως, διαταραχή της γαλλικής και γερμανικής αμπελοοινικής αγοράς. Ο λόγος αυτός ήταν αρκετός για την επέκταση, σε όλες τις κατηγορίες επιτραπέζιων οίνων, των εφαρμοζόμενων στο εσωτερικό της Κοινότητας νομισματικών εξισωτικών ποσών. Συγχρόνως, λόγω των σχέσεων, ως προς τις τιμές, των υφισταμένων μεταξύ του επιτραπέζιου οίνου και του οίνου προελεύσεως τρίτων χωρών, παρέστη ανάγκη να αναγνωρισθεί ότι ήταν απαραίτητο να περιληφθεί και ο τελευταίος στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών. Το να μη ληφθεί αυτός υπόψη δεν θα είχε άλλη σημασία παρά να γίνει δεκτό ότι οι ιταλικοί οίνοι θα βρίσκονται σε δυσμενή θέση από απόψεως ανταγωνισμού.

Κατά τη γνώμη μου, αυτό επαρκεί για να δικαιολογήσει τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που ενδιαφέρουν στην προκειμένη περίπτωση. Στην πραγματικότητα, δεν υφίσταται κανένας λόγος αμφισβήτησεως των προγνωστικών της Επιτροπής, ως προς τη διαταραχή της αγοράς, και διατυπώσεως κριτικής κατά του γεγονότος ότι, σε μια πρώτη φάση, όλοι οι οίνοι τρίτων χωρών περιελήφθησαν στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών, χωρίς διαφοροποίηση ανάλογα με τις κατηγορίες τιμών και τις χώρες εισαγωγής.

ε) Κατά συνέπεια, σχετικά με το πρώτο ερώτημα, δεν μπορεί παρά να γίνει δεκτό ότι κανένας από τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας δεν οδηγεί στην αμφισβήτηση του κύρους των αναφερομένων στο ερώτημα κανονισμών, στο μέτρο που δυνάμει αυτών έπρεπε να εισπράττονται νομισματικά εξισωτικά ποσά επί των εισαγωγών οίνων προελεύσεως τρίτων χωρών.

2. Το δεύτερο υπό εξέταση ερώτημα είναι κοινό και για τις δύο υποθέσεις. Αφορά στη διευκρίνιση του χρονικού σημείου κατά το οποίο οι κοινοτικοί κανονισμοί θεωρείται ότι έχουν δημοσιευθεί.

Σχετικώς, η Επιτροπή εξέφρασε τη γνώμη ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το τεκμήριο κατά το οποίο η ημερομηνία της Επίσημης Εφημερίδας συμπίπτει με την ημέρα κατά την οποία αυτή είναι διαθέσιμη στο γραφείο επισήμων δημοσιεύσεων μπορεί να ανατραπεί, πρέπει να αποφασιστεί ότι η τελευταία αυτή ημέρα είναι καθοριστική είμαι της γνώμης ότι πρέπει να γίνει δεκτή αυτή η άποψη.

Ως προς την άποψη, κατά την οποία η ημερομηνία της Επίσημης Εφημερίδας δεν είναι καθοριστική, όταν δεν συμπίπτει με την πραγματική έκδοση της Επίσημης Εφημερίδας, μπορώ πράγματι να αναφερθώ στην εκδοθείσα επί της υποθέσεως 88/76 (Société pour l'exportation des sucres SA κατά Επιτροπής, απόφαση της 31ης Μαρτίου 1977, Slg. 1977, σ. 709), με την οποία, σε υπόθεση στην οποία η ημέρα δημοσιεύσεως είχε ρητή σημασία, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη την πραγματική δημοσίευση και όχι την ημερομηνία της Επίσημης Εφημερίδας.

Αν, ξεκινώντας από αυτό, διερωτηθεί κανείς αν πρέπει να θεωρηθεί ως καθοριστι-

κή την ημερομηνία κατά την οποία η Επίσημη Εφημερίδα είναι διαθέσιμη στο γραφείο επισήμων δημοσιεύσεων του Λουξεμβούργου, ή την ημερομηνία κατά την οποία είναι διαθέσιμη στα κράτη μέλη, υφίσταται ασφαλώς περισσότερα επιχειρήματα υπέρ της πρώτης λύσεως.

Κατά της λύσεως αυτής, δεν μπορεί ασφαλώς να εγερθεί η αντίρρηση, με την επίκληση της αρχής της ασφαλείας του δικαίου, ότι η εν λόγω ημερομηνία δεν θα μπορούσε να αποδειχθεί με βεβαιότητα. Πράγματι, σύμφωνα με τις δηλώσεις του γραφείου επισήμων δημοσιεύσεων, μόλις το φύλλο είναι διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες, γίνεται αμελλητί εντός αυτού του γραφείου τοιχοκόλληση και εγγραφή σε βιβλία. Εν πάση περιπτώσει, αυτή η υποχρέωση εγγραφής σε βιβλίο και η υποχρέωση παροχής καταλλήλων πληροφοριών φαίνεται να υπάρχουν από το 1974. Σχετικώς, φαίνεται ότι δεν λαμβάνεται απλώς μέριμνα ώστε η ημερομηνία της θέσεως στη διάθεση των ενδιαφερομένων να μπορεί ακριβώς να αποδεικνύεται για το κοινό, αλλά φαίνεται, επίσης, ότι ελήφθησαν τα αναγκαία μέτρα, ώστε η πρόσβαση στις επίσημες εφημερίδες να διασφαλίζεται από αυτή την ημερομηνία και μάλιστα κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Αφετέρου, υπέρ της απόψεως της Επιτροπής μπορώ να αναφέρω το σημαντικό γεγονός ότι, ομοιόμορφη ημερομηνία εφαρμόζεται έτσι στη δημοσίευση για όλη την Κοινότητα, πράγμα που δεν θα μπορούσε να διασφαλιστεί στην περίπτωση της ημέρας, κατά την οποία η Επίσημη Εφημερίδα είναι διαθέσιμη εντός των κρατών μελών, ακόμα και στην περίπτωση αρίστης οργάνωσης της διανομής. Δεν πρέπει να λησμονείται ούτε το ότι, διαφορετικά, θα επήρχοντο σημαντικές καθυστερήσεις της δημοσιεύσεως που δεν θα ήσαν ανεκτές σε περίπτωση επειγουσών αποφάσεων και ότι η αναγνωριζόμενη και από τη νομολογία

δυνατότητα (υποθέσεις 17/67, Επιχείρηση Max Neumann κατά Hauptzollamt Hof (Saale), απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1967, Slg. 1967, σ. 591, και 74/74) της θέσεως σε ισχύ των κανονισμών την ημέρα της δημοσιεύσεως θα υφίστατο σημαντική μείωση. Επιπλέον, είναι σημαντική η παρατήρηση ότι, με τη δημοσίευση της Επίσημης Εφημερίδας στο Λουξεμβούργο, της οποίας πάντες μπορούν να λάβουν γνώση λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα, ο νομοθέτης δεν διαθέτει πλέον καμία εξουσία ελέγχου επί του δημοσιευθέντος κειμένου τουλάχιστον κατά την έννοια ότι αυτό δημιουργεί κατάσταση εμπιστοσύνης. Τέλος, είναι επίσης ενδιαφέρουσα η διαπίστωση ότι, κατά τις έννομες τάξεις των διαφόρων κρατών μελών, επαρκεί η δημοσίευση σε κεντρικό γραφείο εκεί που αυτό δεν συμβαίνει, όπως για παράδειγμα στη Γαλλία, υφίσταται, ωστόσο, σε αντισταθμισμα, η δυνατότητα της τοιχοκόλλησεως η οποία, κατά το κοινοτικό δίκαιο — άρθρο 191 της Συνθήκης ΕΟΚ — δεν λαμβάνεται υπόψη.

Αν γίνει δεκτή αυτή η άποψη, αυτό σημαίνει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ο κανονισμός 649/73 θεωρείτο ως δημοσιευθείς στις 12 Μαρτίου 1973 και, όσον αφορά τους κανονισμούς 741/73 και 811/73, για τους οποίους δεν σημειώθηκε καθυστέρηση δημοσιεύσεως στην Επίσημη Εφημερίδα, οι ημερομηνίες των φύλλων της Επίσημης Εφημερίδας (19 Μαρτίου και 27 Μαρτίου) είναι καθοριστικές.

3. Τα δύο άλλα ερωτήματα, με τα οποία θα ασχοληθώ τώρα, είναι στην ουσία ταυτόσημα, και αυτά, για αμφοτέρες τις υποθέσεις. Αφορούν την αναδρομική εφαρμογή των κανονισμών 649/73 και 741/73 σε οίνους περιληφθέντες για πρώτη φορά στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών με τον κανονισμό 649/73. Σχετικώς, πρέπει αποκλειστικά να θεωρηθεί ότι, στην πρώτη υπόθεση, οι εν λόγω οίνοι αποσύρθηκαν από ιδιωτική αποθήκη προ της πραγματι-

κής δημοσιεύσεως του κανονισμού 649/73 και ότι, στη δεύτερη υπόθεση, εισήχθησαν απευθείας προ της εν λόγω ημερομηνίας.

Όπως είναι γνωστό, η Επιτροπή προσπάθησε να διαλύσει ενδεχόμενες αμφιβολίες που εμφανίζονται σχετικά από την άπουνη του κράτους δικαίου και θεωρώ — το λέγω αμέσως — ότι το πέτυχε με πειστικό τρόπο.

α) Όπως ορθώς δέχθηκε το παραπέμπον δικαστήριο, η εφαρμογή των εν λόγω κανονισμών από την ημερομηνία της πραγματικής δημοσιεύσεως του κανονισμού 649/73, επομένως, από τις 12 Μαρτίου 1973, δεν δημιουργεί πρόβλημα. Συνεπώς, δεν είναι δυνατό να γίνεται λόγος περί αναδρομικότητας του κανονισμού 649/73, ο οποίος περιέλαβε για πρώτη φορά ορισμένους οίνους στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών. Όσον αφορά τον κανονισμό 741/73, είναι αληθές ότι φαίνεται να υφίσταται αναδρομικότητα — αν γίνει σύγκριση της ημερομηνίας δημοσιεύσεως με την ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή. Όμως, επ' αυτού του σημείου, δεδομένου ότι δεν πρόκειται περί προσαρμογής των εξισωτικών ποσών, μπορώ να παραπέμψω στην εκδοθείσα επί της υποθέσεως 7/76 απόφαση. Κατά την εν λόγω απόφαση, είναι σαφές ότι σε μια τέτοια κατάσταση, δηλαδή όταν ορισμένα εμπορεύματα έχουν ήδη περιληφθεί στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών — πράγμα που συμβαίνει για τους οίνους από τις 12 Μαρτίου 1973 — και όταν μόνο τα εξισωτικά ποσά διορθώνονται σύμφωνα με την εξέλιξη των νομισμάτων, δεν είναι δυνατό να γίνεται λόγος περί πραγματικής αναδρομικότητας.

αα) Το γεγονός ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει καταρχήν την αναδρομικότητα, όπως μπορεί να συναχθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, την αναφερόμενη στη σελίδα 14 του υπομνήματος της Επιτροπής, συνιστά ήδη σημαντικό στοιχείο. Αυτό είναι σύμφωνο προς το εθνικό δίκαιο, όπως απέδειξε ο γενικός εισαγγελέας Warner στις προτάσεις που ανέπτυξε στην υπόθεση 7/76 (Slg. 1976, σ. 1229). Κατά το γερμανικό δίκαιο — κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας αναφέρθηκε σχετικά πολύ πρόσφατη απόφαση του Bundesverfassungsgericht —, της 15ης Φεβρουαρίου 1978, αυτό ισχύει σε κάθε περίπτωση στο μέτρο όπου δεν υφίσταται αξία προστασίας εμπιστοσύνης.

β) Αντιθέτως, υφίσταται πραγματική αναδρομικότητα στο μέτρο που πραγματοποιήθηκε εφαρμογή πριν από τις 12 Μαρτίου 1973, πράγμα που είναι ορθό για τον κανονισμό 649/73, από τις 26 Φεβρουαρίου 1973 και, για τον κανονισμό 741/73, από τις 5 Μαρτίου 1973. Δεδομένου ότι το αντικείμενο της διαφοράς στην κύρια δίκη, δηλαδή η απόσυρση από την αποθήκη και η εισαγωγή δεν έλαβαν χώρα παρά από τις 9 Μαρτίου 1973, δεν πρέπει να μελετησω σε ποιο μέτρο αυτή η εφαρμογή ήταν νόμιμη, παρά μόνο όσον αφορά την τελευταία αυτή ημερομηνία, δηλαδή ως προς σχετικά μικρή περίοδο.

ββ) Επιπλέον, η Επιτροπή ορθώς παρατήρησε ότι, αναδρομικά μέτρα πρέπει να γίνονται δεκτά σε ορισμένο βαθμό ακριβώς για τον τομέα των νομισματικών εξισωτικών ποσών, ο οποίος εμφανίζει ειδικές απαιτήσεις. Έτσι, θα έπρεπε να σκεφθεί κανείς ότι, κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 974/71, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά θα έπρεπε καταρχήν να ισχύουν πραγματικά αφής λαμβάνει χώρα το γεγονός που τα ενεργοποιεί. Είναι σαφές επίσης ότι, η ταχεία εξέλιξη της κερδοσκοπίας θα μπορούσε να έχει άμεση επίπτωση επί κατηγοριών προϊόντων που μέχρι τότε δεν είχαν περιληφθεί στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών και ότι θα μπορούσε να προκαλέσει αντίστοιχα εμπορικά ρεύματα, τα οποία, αν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν αμέσως δεν θα ήταν αναδρομικά, θα μπορούσαν να δημιουργήσουν οφέλη που δεν φαίνονται αξία προστασίας. Κατά πολύ γενικό τρόπο, θα έπρεπε να λεχθεί ότι, σ' αυτό τον τομέα, η

άξια προστασίας εμπιστοσύνη ήταν καταρχήν σημαντικά περιορισμένη. Πράγματι, από της δημοσιεύσεως του κανονισμού 974/71, θα έπρεπε κανείς να αναμένει, εν γένει, ότι σε περίπτωση αισθητών μεταβολών στη νομισματική κατάσταση, νέες κατηγορίες εμπορευμάτων θα περιλαμβάνονταν στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών. Αυτό, άλλωστε, συνέβαινε ειδικώς από της τροποποίησης του συστήματος με τον κανονισμό 509/73. Έτσι, η επέκταση σε άλλα προϊόντα και ακριβώς στα προϊόντα τα οποία, όπως ο ιταλικός οίνος, είχαν καταστεί «ευαίσθητα» λόγω της ταχέως πτώσεως της τιμής συναλλάγματος της ιταλικής λίρας τον Φεβρουάριο-Μάρτιο 1973, μπορούσε άριστα να προβλεφθεί.

γγ) Η Επιτροπή ορθώς δεν περιορίστηκε σ' αυτές τις παρατηρήσεις και τόνισε ότι, το να περιληφθούν νέα εμπορεύματα στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών συνιστούσε απόφαση ανήκουσα στη διακριτική ευχέρεια των κοινοτικών αρχών. Σε μια τέτοια κατάσταση, θεωρεί ότι άλλοι παράγοντες είναι απαραίτητοι για να δικαιολογήσουν την αναδρομικότητα. Εν τούτοις, έπρεπε, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ως αρκετό ότι πληροφορίες κατ' αυτή την έννοια παρέχονται κατ' άλλο τρόπο, σε εύθετο χρόνο ή ότι η επικείμενη απόφαση επισημαίνεται εγκαίρως, αναφέροντας το ουσιαστικό του περιεχομένου της. Πιστεύω ότι μπορεί, πράγματι, να γίνει αυτό δεκτό και θεωρώ, επιπλέον, ότι η Επιτροπή απέδειξε σχετικώς ότι έγινε, κατά την εν λόγω εποχή, ό,τι ήταν απαραίτητο για τους δύο κανονισμούς που ενδιαφέρουν την υπό κρίση υπόθεση.

Αν πρέπει να περιοριστώ καταρχάς στον κανονισμό 649/73, πρέπει, πρώτον, να αναφέρω ορισμένες ανακοινώσεις που δημοσιεύτηκαν στην υπηρεσία τύπου «Vereinigte Wirtschaftsdienste», στις 20 και 21 Φεβρουαρίου 1973. Αυτές οι ανακοινώσεις κάνουν λόγο περί ελευθερώσεως των τιμών

συναλλάγματος της ιταλικής και της αγγλικής λίρας, δημοσιεύουν τον τροποποιημένο κανονισμό 974/71 και μνημονεύουν την ανάγκη καθορισμού αναδρομικώς των ισχυόντων νέων εξισωτικών ποσών.

Το γεγονός ότι, αμέσως μετά τον καθορισμό των νομισματικών εξισωτικών ποσών (26 Φεβρουαρίου 1973), έγινε τοιχοκόλληση προς αυτή την έννοια στον όμιλο των εκπροσώπων των Βρυξελλών είναι επίσης σημαντικό. Πολλές επιχειρήσεις ασφαλώς λαμβάνουν μέτρα ώστε να λαμβάνουν γνώση αυτών των ανακοινώσεων. Επίσης, ειδικές οικονομικές υπηρεσίες μεριμνούν για ταχεία διάδοση. Σχετικώς, μπορώ εκ νέου να αναφερθώ στις «Vereinigten Wirtschaftsdienste», της 28ης Φεβρουαρίου 1973· σύμφωνα μ' αυτές τις δηλώσεις, τα εφαρμοστέα από τις 26 Φεβρουαρίου 1972 νομισματικά εξισωτικά ποσά είχαν μεταδοθεί, ήδη από πολλών ημερών, από τις επαγγελματικές οργανώσεις. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι ότι τα καθορισθέντα με τον κανονισμό 649/73 νομισματικά εξισωτικά ποσά είχαν ανακοινωθεί, με τηλετύπημα της 26ης Φεβρουαρίου 1973, στις διοικήσεις των κρατών μελών και αυτό κατόπιν δηλώσεων των αντιπροσώπων των κρατών μελών στην επιτροπή διαχειρίσεως, κατά τις οποίες τα νέα εξισωτικά ποσά μπορούσαν να εφαρμοστούν από τις 26 Φεβρουαρίου 1973. Αυτό σημαίνει ότι μπορούσαν να συλλεγούν οι σχετικές πληροφορίες πλησίον των αρμοδίων διοικήσεων και ότι τα ποσά που εφαρμόστηκαν στις εισαγωγές, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από τις 26 Φεβρουαρίου 1973, δεν εισπράχθηκαν αναδρομικώς. Ασφαλώς, δεν συμβαίνει το ίδιο με την απόσυρση εμπορευμάτων από ιδιωτική αποθήκη, όπου η διοίκηση των τελωνείων δεν έχει άμεση ανάμειξη. Όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή, δεν μπορεί να συμβαίνει το αντίθετο και αυτό όχι μόνο διότι οι επιχειρήσεις που διαθέτουν τέτοιες αποθήκες πραγματοποιούν διαρκώς άμεσες εισαγωγές, αλλά και διότι η κατοχή τελωνειακών αποθηκών συνιστά μέτρο ευνοίας, το οποίο φυσικά δεν πρέπει να καταλήγει, στη βελτίωση της θέσεώς τους.

Τέλος, ορθώς επίσης, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η μελέτη της αναδρομικότητας, όπως εκτέθηκε μέχρι τώρα, δεν μπορεί να επηρεαστεί από το γεγονός ότι μία απόφαση του ομοσπονδιακού υπουργείου Οικονομικών, της 29ης Μαρτίου 1973, διέταξε να μην εισπραχθεί, από τις 26 Φεβρουαρίου μέχρι τις 8 Μαρτίου 1973, η αύξηση των νομισματικών εξισωτικών ποσών επί των εμπορευμάτων που περιελήφθησαν για πρώτη φορά στο σύστημα των εξισωτικών ποσών, και το γεγονός ότι η αναδρομικότητα επεκτάθηκε ελαφρά, λόγω της καθυστέρησης στη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα, στερείται επίσης σημασίας. Η εν λόγω απόφαση που εκδόθηκε, φαίνεται, χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με την Επιτροπή, προέβλεπε, πράγματι, την πλήρη εφαρμογή των νομισματικών εξισωτικών ποσών από τις 9 Μαρτίου, έτσι ώστε, από αυτή την ημερομηνία και εφεξής, δεν ήταν πλέον δυνατό να γίνεται λόγος περί προστασίας της εμπιστοσύνης, λαμβανομένης υπόψη της συμπεριφοράς των γερμανικών αρχών. Επιπλέον, η καθυστέρηση δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα δεν αποτελούσε έκπληξη για τους μνημόνους, διότι όλοι γνώριζαν ότι, κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου και του Μαρτίου 1973, το γραφείο επισημών δημοσιεύσεων θα είχε πολύ φόρτο εργασίας για διάφορους λόγους — λόγω της δημοσίευσης μεγάλου αριθμού κειμένων με την ευκαιρία της προσχωρήσεως των τριών νέων κρατών μελών και επίσης λόγω της νομισματικής κρίσεως.

Αν θεωρηθεί ότι, μ' αυτό τον τρόπο, είναι δυνατό να δικαιολογηθεί η αναδρομικότητα του κανονισμού 649/73, δεν μπορεί να υποστηριχθεί αντίθετη άποψη για τον κανονισμό 741/73, ο οποίος τροποποίησε τα εξισωτικά ποσά από τις 5 Μαρτίου 1973.

Σχετικώς, το γεγονός ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις τροποποίησης των νομισματικών εξισωτικών ποσών, ήδη από τις 5 Μαρτίου 1973, είναι σημαντικό.

Εξάλλου, έχει επίσης σημασία το ότι οι «Vereinigten Wirtschaftsdienste», της 28ης Φεβρουαρίου 1973, είχαν επισημάνει ότι, ακόμα και προ της δημοσίευσης των εφαρμοστέων από τις 26 Φεβρουαρίου εξισωτικών ποσών, η Επιτροπή είχε αναγγείλει άλλη τροποποίηση: τα νέα ποσά θα είχαν εφαρμογή από τις 5 Μαρτίου, η έγκαιρη όμως ανακοίνωσή τους φαινόταν αβέβαιη. Επιπλέον, οι διαφορές σε σχέση με την ισοτιμία του δολλαρίου, που επέτρεπαν τουλάχιστον να υπολογισθούν τα νέα νομισματικά εξισωτικά ποσά, είχαν δημοσιευθεί σ' αυτή την ανακοίνωση.

Εξάλλου, οι εν λόγω αριθμοί ανακοινώθηκαν, και αυτοί, με τηλέτυπο, στις 5 Μαρτίου 1973, στις διοικήσεις των κρατών μελών και σχετική ανακοίνωση της τροποποίησης των νομισματικών εξισωτικών ποσών δημοσιεύθηκε στο μέρος C της Επίσημης Εφημερίδας της 5ης Μαρτίου 1973.

Αντιθέτως, πρέπει, τασσόμενος με την άποψη της Επιτροπής, να θεωρήσω ότι έχει μικρή σημασία το γεγονός ότι ο κανονισμός 649/73, του οποίου τα εξισωτικά ποσά έπρεπε να τροποποιηθούν με τον κανονισμό 741/73, δεν δημοσιεύθηκε παρά μετά την ημερομηνία κατά την οποία είχαν ήδη εφαρμογή τα εξισωτικά ποσά. Είμαι της γνώμης ότι η Επιτροπή με πειστικό τρόπο επεξήγησε πώς δημιουργήθηκε αυτή η εξαιρετική κατάσταση. Όταν παρέστη ανάγκη τροποποίησης των ποσών, λόγω της νομισματικής εξελίξεως, ο κανονισμός 649/73 ήταν ήδη υπό εκτύπωση. Για να αποφευχθούν άλλες καθυστερήσεις εγκαταλείφθηκε, επομένως, η ιδέα της άμεσης τροποποίησης του κανονισμού, δεδομένου μάλιστα ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί η ημερομηνία της δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα. Στην πραγματικότητα, υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν μπορεί να λεχθεί ότι η δημοσίευση του κανονισμού 649/73 είχε δημιουργήσει κατάσταση εμπιστοσύνης αξία προστασίας, εφόσον, ήδη προ της

δημοσιεύσεως του φύλλου της 9ης Μαρτίου 1973 της Επίσημης Εφημερίδας, είχε ήδη επιστηθεί η προσοχή, στο φύλλο της 5ης Μαρτίου 1973, επί της τροποποίησης που είχε καταστεί αναγκαία των νομισματικών ποσών.

ται στο να εφαρμοστούν οι κανονισμοί 649/73 και 741/73 και επί των οίνων, οι οποίοι περιελήφθησαν για πρώτη φορά στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών με τον κανονισμό 649/73 και οι οποίοι, προ της δημοσίευσής αυτού του κανονισμού είχαν, είτε αποσυρθεί από ιδιωτική αποθήκη είτε είχαν εισαχθεί.

Θεωρώ, επομένως, ότι τίποτε δεν αντιτίθε-

4. Προτείνω, επομένως, στο Δικαστήριο να δώσει στα υποβληθέντα από το Bundesfinanzhof προδικαστικά ερωτήματα την εξής απάντηση:

α) Στην υπόθεση 98/78, πρέπει να αναγνωριστεί ότι από τη διαδικασία δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος των κανονισμών 649, 741, 811/73, στο μέτρο που καθόρισαν, χωρίς καμιά διαφοροποίηση, εξισωτικά ποσά για εισαγόμενους λευκούς και ερυθρούς οίνους, υπαγόμενους στη δασμολογική διάκριση 22.05 C I και C II.

β) Ως προς τα άλλα προδικαστικά ερωτήματα που είναι κοινά σε αμφότερες τις υποθέσεις, πρέπει να αναγνωριστεί:

— όσον αφορά το πότε ένας κανονισμός μπορεί να θεωρείται ότι έχει δημοσιευθεί, κατά την έννοια του άρθρου 191 της Συνθήκης ΕΟΚ, ότι η ημερομηνία που η εν λόγω Επίσημη Εφημερίδα είναι πράγματι διαθέσιμη στο γραφείο επισήμων δημοσιεύσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, είναι καθοριστική,

— οι κανονισμοί 649 και 741/73 είχαν επίσης εφαρμογή στους οίνους, οι οποίοι υπήχθησαν για πρώτη φορά στο σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών με τον κανονισμό 649/73 και εισήχθησαν, ή αποσύρθηκαν από ιδιωτική αποθήκη τελωνείου, προ της πραγματικής δημοσίευσής του τελευταίου αυτού κανονισμού.